

**ECOLOGISCH WERKPROTOCOL
PASGELD
RIJSWIJKBUITEN
TE RIJSWIJK**

ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

PASGELD

RIJSWIJKBUITEN

TE RIJSWIJK

Colofon

Opdrachtgever: Programmabureau RijswijkBuiten.
Postbus 5305
2280 HH Rijswijk

Adviesbureau: VanderHelm Milieubeheer B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs
010 -249 24 60
info@vdhelm.nl www.vdhelm.nl

Projectfoto's: Dhr. J. van Bussel

Wijze van citeren: VanderHelm Milieubeheer B.V. (2020). Kenmerk RYRY20201520. *Ecologisch werkprotocol Pasgeld RijswijkBuiten*, d.d. 18-02-2021

© VanderHelm Milieubeheer B.V.

Projectcode: RYRY20201520

Verantwoording	Status / versie	Definitief, versie 2
	Datum	18 februari 2021
Auteur	Dhr. J. van Bussel	
Kwaliteitscontrole	Mevr. ing. T. Deugd	
Vrijgave	Mevr. ing. K.E. Orie-Vreugdenhil	

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	4
1.1 AANLEIDING	4
1.2 KWALITEITSBORING.....	4
1.3 VERANTWOORDING.....	4
1.4 BESCHRIJVING PROJECTGEBIED.....	4
1.5 WERKZAAMHEDEN EN PLANNING	5
1.6 TE BESCHERMEN ECOLOGISCHE WAARDEN	5
2. MAATREGELEN	8
2.1 ALGEMENE MAATREGELEN	8
2.2 MAATREGELEN VLEERMUIZEN	8
2.3 MAATREGELEN VOGELS UIT CATEGORIE 4 (RANSUIL, SPERWER EN BOOMVALK)	8
2.4 MAATREGELEN ALGEMENE BROEDVOGELS	8
2.5 MAATREGELEN AMFIBIEËN EN VISSSEN	9
2.6 MAATREGELEN VOOR OVERIGE SOORTEN IN HET KADER VAN DE ZORGPLICHT	10
2.6 ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN	10
3. ORGANISATIE ECOLOGISCHE BEGELEIDING	11
3.1 PLANNING ECOLOGISCHE BEGELEIDING.....	11
3.2 RAPPORTAGE ECOLOGISCHE BEGELEIDING.....	11
3.3 GEGEVENS BETROKKEN ORGANISATIES.....	12

BIJLAGEN:

1. REGIONALE SITUATIEKAART
2. WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING

1. INLEIDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van Programmabureau RijswijkBuiten de opdracht gekregen voor het opstellen van een ecologisch werkprotocol ten behoeve van de werkzaamheden in deelgebied (hierna: projectgebied) 'Pasgeld' te Rijswijk, onderdeel van projectgebied RijswijkBuiten.

1.1 AANLEIDING

De aanleiding voor het opstellen van het ecologisch werkprotocol zijn de geplande sloop- en herinrichtingswerkzaamheden in het projectgebied en de Wet natuurbescherming. De geplande werkzaamheden van het project dienen dusdanig te worden uitgevoerd dat overtreding van artikel 3.1 en 3.5 van de Wet natuurbescherming wat betreft mogelijk aanwezige vogels en vleermuizen wordt voorkomen. Daarnaast is de zorgplicht (artikel 1.11) van toepassing op de uitvoering van de werkzaamheden.

Het ecologisch werkprotocol heeft als doel aan te geven welke maatregelen tijdens de uitvoering van de werkzaamheden genomen dienen te worden door de uitvoerende partij(en). Wanneer de maatregelen worden uitgevoerd wordt gewerkt conform de Wet natuurbescherming. Op deze manier wordt schade aan soorten, die door de Wet natuurbescherming worden beschermd, voorkomen of beperkt.

1.2 KWALITEITSBORING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het 'Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging'. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op het door de NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** (versie 2008/05) gecertificeerd.

Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V. Dit kwaliteitssysteem is gecertificeerd conform de norm ISO 9001:2015.

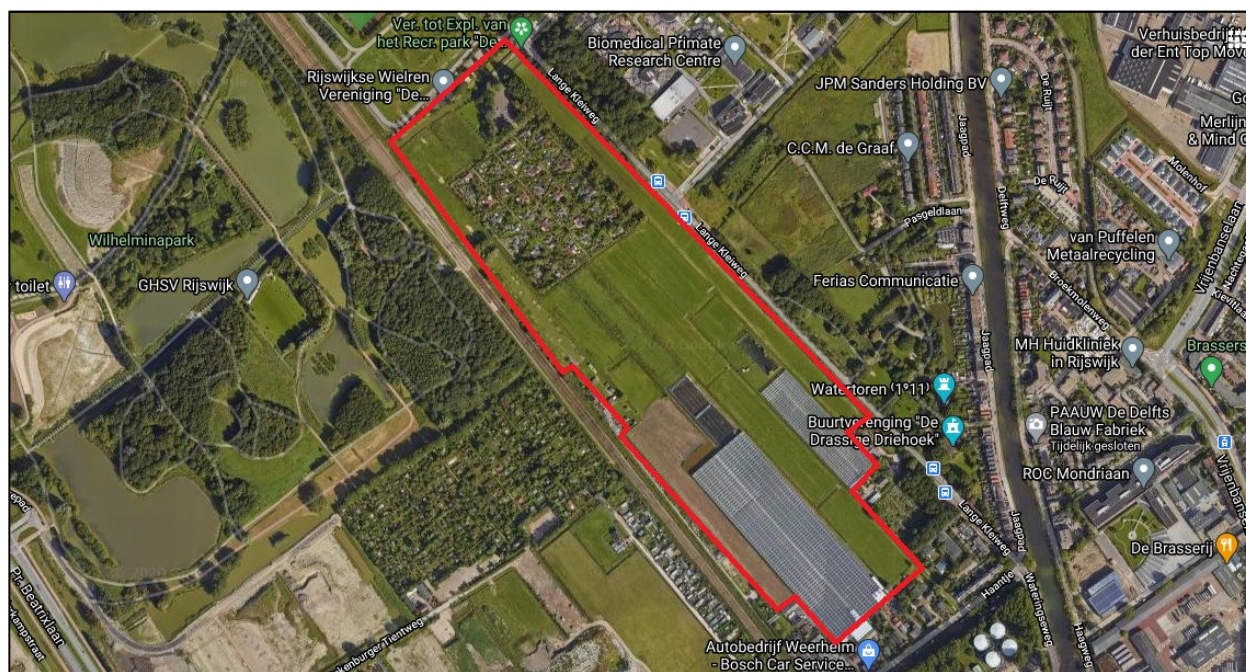
1.3 VERANTWOORDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomsten van de gevoerde ecologische begeleiding en de adviezen.

1.4 BESCHRIJVING PROJECTGEBIED

Het projectgebied (gegevens projectgebied staan weergegeven in Tabel 1) is gelegen ten oosten van de NS-spoorlijn tussen Rijswijk en Delft en ten westen van de Lange Kleiweg te Rijswijk. In dit gebied is volkstuintencomplex de Schoffel gelegen. Een deel van de aanwezige perceeltjes in het volkstuintencomplex is reeds verlaten. De tuinhuisjes die hier aanwezig waren zijn in zijn volledigheid verwijderd door de eigenaren van de tuinen. In een ander deel van het volkstuintencomplex zijn nog tuinhuisjes aanwezig. Langs de parkeerplaats staat een kantinegebouw en bij de ingang van de tuintjes staat een toiletgebouw. Ter plaatse van het volkstuintencomplex vinden geen werkzaamheden plaats, echter ten zuiden van de volkstuinten vinden momenteel werkzaamheden plaats, voornamelijk bouwrijp maken voor woningbouw (rode gebied in afbeelding 1, maar buiten het gele gebied). Daarnaast zijn bomen en struiken aanwezig in het volkstuintencomplex en enkele bomen langs het spoortraject. Door het hele projectgebied lopen diverse watergangen. De afbakening van het projectgebied is weergegeven in afbeelding 1. De omgeving van het projectgebied bestaat uit de nieuwe woonwijken (en deels braakliggende terreinen) Sion en 't Haantje van RijswijkBuiten, het Wilhelminapark, spoorlijn Delft/Rijswijk, de A4, bebouwde kom van Delft en Rijswijk en het Rijn-Schiekanaal. Een strook langs het spoor Rijswijk/Delft behoort niet tot het projectgebied en behoort bij de Spoorwegen. De breedte van deze strook wisselt van enkele meters breed tot circa 30 meter breed. Wel wordt een tunnel onder het spoor door gemaakt ten tijde van schrijven van onderhavige rapportage, deze werkzaamheden worden uitgevoerd en voorbereidt door ProRail en vallen daarmee buiten de scope.

Tabel 1: Gegevens projectgebied

1.5 WERKZAAMHEDEN EN PLANNING

De werkzaamheden bestaan uit de realisatie van een woonwijk in het projectgebied. Hiervoor dient in eerste aanleg heel het gebied bouwrijp gemaakt te worden. In het grootste deel van het projectgebied zijn deze werkzaamheden reeds in uitvoering. In een ander deel van het projectgebied, volkstuintencomplex de Schoffel, bestaan de werkzaamheden uit het slopen van een deel van het volkstuintencomplex. Voor het slopen van het volkstuintencomplex worden ook bomen gekapt en enkele alleenstaande bomen in het overige deel van Pasgeld, deze bomen bevinden zich in de strook langs het spoor. Hierna zal ook dit deel van het projectgebied bouwrijp worden gemaakt. Een gedeelte van het volkstuintencomplex blijft behouden. Het bouwrijp maken vindt tijdens schrijven van onderhavig ecologisch werkprotocol reeds plaats in delen van het projectgebied. Na het bouwrijp maken wordt gestart met de realisatie van een woonwijk in heel Pasgeld die onder RijswijkBuiten behoort.

De planning van de werkzaamheden ter plaatse van het volkstuintencomplex zijn tijdens schrijven van onderhavig ecologisch werkprotocol niet bekend. De werkzaamheden in het overige deel van het projectgebied (geel in afbeelding 1) vinden plaats tijdens schrijven van onderhavige rapportage, hier worden enkel vrijgestelde diersoorten verwacht en geldt de zorgplicht. In onderhavig werkprotocol zijn maatregelen die gelden in het gehele gebied opgenomen, zodat geen overtredingen plaats vinden en gewerkt kan worden conform de zorgplicht.

1.6 TE BESCHERMEN ECOLOGISCHE WAARDEN

Door VanderHelm Milieubeheer B.V. is ten behoeve van het project een actualiserende ecologische quickscan (kenmerk RYRY1272, d.d. 11-12-2020) uitgevoerd, ter actualisatie van de in 2017 uitgevoerde ecologische quickscan (kenmerk: 20170361, d.d. 07-12-2017).

Uit de actualiserende ecologische quickscan bleek dat vervolgonderzoek naar vleermuizen en vogels uit categorie 4 (ransuil, sperwer en boomvalk) noodzakelijk is ter plaatse van volkstuintencomplex de Schoffel. Dit onderzoek zal plaatsvinden in 2021. Tot het afronden van het soortgericht onderzoek en eventueel benodigde vervolgstappen bekend zijn, mogen ter plaatse van de Schoffel geen werkzaamheden plaatsvinden.

Doordat de werkzaamheden in het gebied verschillen en grofweg bestaan uit het slopen van een deel van het volkstuintencomplex (blauw in afbeelding 3) en bouwrijp maken (geel in afbeelding 2), is het in onderhavige rapportage opgedeeld in twee verschillende gebieden. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de soorten zoals genoemd in tabel 2.

Afbeelding 2: projectgebied opgedeeld in twee gebieden. De blauwe geeft het werkgebied weer van het volkstuintencomplex en geel het gebied waar tijdens schrijven van onderhavige rapportage werkzaamheden plaatsvinden van bouwrijp maken.

Afbeelding 3: het projectgebied (rood) met het gebied van de volkstuinten (geel) en het gebied van de volkstuinten waar werkzaamheden plaats zullen vinden (bouwrijp maken woningbouwlocatie).

Tabel 2: Te verwachten soort(groep) en locaties.

Soort(groep)	Locatie binnen projectgebied	Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie
Vleermuizen	Volkstuinencomplex de Schoffel	V: in de bomen met holten
Ransuil (categorie 4)	Volkstuinencomplex de Schoffel	V: in de (oude) nesten van de ekster en zwarte kraai
Sperwer en boomvalk (categorie 4)	Volkstuinencomplex de Schoffel	V: in de (oude) nesten van de ekster en zwarte kraai
Algemene broedvogels en cat. 5 vogels (voldoende alternatief)	Volkstuinencomplex de Schoffel en overig gebied (geel in afbeelding 2)	A + V: in (de omgeving van) het projectgebied
Vleermuizen (geen essentiële elementen), algemene en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren, amfibieën en vissen	Volkstuinencomplex de Schoffel en overig gebied (geel in afbeelding 2)	A + V: in (de omgeving van) het projectgebied

2. MAATREGELEN

In dit hoofdstuk is aangegeven welke ecologische maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden de Wet natuurbescherming worden overtreden. De maatregelen worden voorafgegaan door een nummer.

2.1 ALGEMENE MAATREGELEN

1. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient onderhavig ecologisch werkprotocol op locatie aanwezig te zijn. Op verzoek dient deze te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

2.2 MAATREGELEN VLEERMUIZEN

Geldend in het blauwe gebied (volkstuintencomplex de Schoffel) van afbeelding 2

Om te bepalen of de bomen met holten dienen als verblijfplaats voor vleermuizen, dient een soortgericht onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd te worden. Dit onderzoek zal plaatsvinden in 2021 na schrijven van onderhavig ecologisch werkprotocol.

2. Het volkstuintencomplex (blauw in afbeelding 2) inclusief de binnen dit gebied aanwezige bomen dienen gehandhaafd te blijven tot het onderzoek zoals hierboven genoemd is afgerond en eventueel benodigde vervolgstappen bekend zijn.

2.3 MAATREGELEN VOGELS UIT CATEGORIE 4 (RANSUIL, SPERWER EN BOOMVALK)

Geldend in het blauwe gebied van afbeelding 2

Om te bepalen of de in het projectgebied aanwezige nesten van de ekster en zwarte kraai gebruikt worden door de ransuil, sperwer en/of boomvalk, dient een soortgericht onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soorten. Dit onderzoek zal plaatsvinden in 2021 na schrijven van onderhavig ecologisch werkprotocol.

3. Het volkstuintencomplex inclusief de binnen dit gebied aanwezige bomen dienen gehandhaafd te blijven tot het onderzoek zoals genoemd bij maatregel 4 is afgerond en eventueel benodigde vervolgstappen bekend zijn.

2.4 MAATREGELEN ALGEMENE BROEDVOGELS

Geldend in het gehele projectgebied

4. Voorafgaand aan de werkzaamheden vanaf circa maart dienen wekelijks broedvogelininspecties uitgevoerd te worden ter plaatse van de gebieden waar in het broedseizoen (globaal van maart t/m augustus), waarbij beoordeeld wordt of de werkzaamheden doorgang kunnen vinden zonder de verstoring van broedende vogels. Mogelijk zijn maatregelen nodig om te voorkomen dat algemene broedvogels gaan broeden in het projectgebied. Dit dient op locatie te worden bepaald door een deskundig ecooloog.
5. Maatregelen om broedvogels te voorkomen dienen uitsluitend te worden uitgevoerd ten behoeve van het voorkomen van vestiging, niet het bestrijden van al aanwezige (vogel)soorten. Per locatie kan door een deskundig ecooloog worden bepaald wat de meest efficiënte beheersmaatregel is. De volgende maatregelen kunnen hiervoor getroffen worden;
 - o Het wordt aanbevolen om de aanwezige (oever)begroeiing/groen te verwijderen buiten het broedseizoen (vóór maart 2021). Door dit te verwijderen en kort te houden kan grotendeels worden voorkomen dat hier vogels gaan broeden. Wel worden soorten als de Canadese gans, Kievit en kleine plevier verwacht die ook op de kort gemaakte delen kunnen broeden.
 - o Het verwijderen van potentieel nestmateriaal (takken, riet en planten) in de watergangen, zodat voorkomen wordt dat watervogels als meerkoet, waterhoen en fuut gaan broeden.
6. Indien tijdens de werkzaamheden nesten van vogels worden aangetroffen, worden de werkzaamheden direct gestopt en wordt contact opgenomen met een deskundig ecooloog. Vervolgens wordt gehandeld conform box 1.

Box 1: Werkwijze bij aanwezigheid van broedende vogels

- De nesten worden indien wenselijk met GPS ingemeten en zo nodig gemarkeerd met een bamboestok of piketpaal.
- De opdrachtgever en uitvoerder worden op de hoogte gebracht van de locatie.
- Via de uitvoerder wordt het personeel op de locatie op de hoogte gebracht.
- Na het markeren worden de nesten niet meer gestoord.
- Het nest wordt na het ontdekken gevolgd (monitoren). Hierbij wordt gelet op aanwezigheid van broedende of alarmerende ouders. Het monitoren gebeurt van een afstand met behulp van verrekijker (telescoop).
- Gedurende de broedperiode mag in de directe omgeving van het nest niet gewerkt worden. De afstand en periode worden per situatie door een deskundige bepaald.
- Nadat de jonge kuikens het nest hebben verlaten wordt doorgaans het nest niet meer gebruikt. Na het verlaten van het nest kunnen de werkzaamheden hervat worden.
- Indien kuikens zich in het veld bevinden houdt het uitvoerde personeel hier rekening mee (lagere snelheden in het projectgebied).

7. Ter voorkoming van het aantrekken van oeverzwaluwen worden in de periode van april tot en met september voorkomen dat steile zandwanden in het gebied aanwezig zijn (afbeelding 3). Steile wanden dienen te worden afgevlakt of afgedekt met bijvoorbeeld wegendoeke.

Afbeelding 3: voorkomen ontstaan broedwanden voor de oeverzwaluw in zand en grond zoals bijvoorbeeld voorbelasting.

2.5 MAATREGELEN AMFIBIEËN EN VISSSEN

8. Voorafgaand aan dempingswerkzaamheden en werkzaamheden aan watergangen kunnen de oevers, na een controle op broedvogels door een deskundig ecooloog, gemaaid worden zodat zoveel mogelijk vissen zich elders gaan ophouden.
9. Bij dempingswerkzaamheden naar open water wordt één kant op gewerkt zodat aanwezige vissen en amfibieën kunnen vluchten naar aangrenzende watergangen en niet onder de grond terecht komen. De waterbodem wordt hierbij zoveel als mogelijk naar voren opgeduwd, waardoor dieren eveneens niet onder grond bedolven raken.
10. Bij het leegpompen of leegscheppen van een watergang worden alle vissen en amfibieën tijdig weggevangen door een deskundig ecooloog en in een nabij gelegen geschikt biotoop uitgezet. Hierbij wordt op de volgende manier invulling aangegeven:
 - Na het afdammen (per vak van maximaal 150 meter) wordt het waterpeil verlaagd tot ongeveer 20 centimeter. De vissen en amfibieën in dit water worden met een schepnet gevangen en overgeplaatst.
 - Vervolgens wordt de watergang helemaal droog gelegd waarbij de laatste vissen en amfibieën van de bodem worden geraapt en overgezet.
 - Als de bagger op de kant wordt aangebracht kan deze nog worden gecontroleerd op de aanwezigheid van vissen en amfibieën.
 - Dempings- en overzetwerkzaamheden worden begeleidt door een deskundig ecooloog.
 - Bij werkzaamheden gedurende vorstperioden of bij extreme warmte dient door een deskundig ecooloog te worden bepaald of de werkzaamheden doorgang kunnen vinden. Bij extreme warmte moet men goed in de gaten houden dat er geen zuurstof tekort in het water optreedt bij verlaging van het waterpeil.

2.6 MAATREGELEN VOOR OVERIGE SOORTEN IN HET KADER VAN DE ZORGPLICHT

11. Structuren die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats door dieren, waaronder hopen takken, puin en bladeren, boomstammen en stronken, worden zoveel mogelijk gespaard. Wanneer het sparen van dergelijke structuren niet mogelijk is worden deze vooraf gecontroleerd op aanwezigheid van dieren. Wanneer dieren (egels, padden, kikkers e.d.) worden aangetroffen worden deze direct en zorgvuldig verplaatst naar een vergelijkbare structuur buiten het werkgebied, maar binnen het leefgebied van deze soorten.
12. Onnodige verstoring door betreding, (nachtelijke) verlichting en geluid van terreinen (zoals de Schoffel), waar planten en dieren (kunnen) verblijven wordt voorkomen.
13. Werkpaden en werkomgeving worden zo beperkt mogelijk gehouden. Bij het inrichten van een eventueel bouwterrein in de omgeving, dient ook te worden bekeken of geen flora en fauna kan worden beschadigd of vernield.
14. Het uitvoerend personeel dient alert te zijn op het verschijnen van dieren in het projectgebied. Aangetroffen dieren worden niet opzettelijk overreden, bedolven of gedood.

2.6 ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

15. Wanneer niet eerder genoemde zwaar beschermde soorten worden aangetroffen in het projectgebied dient onverwijld contact op te worden genomen met een deskundig ecooloog. De mogelijkheid bestaat dat contact opgenomen dient te worden met het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland, uitvoerende instantie Omgevingsdienst Haaglanden of handhavende instantie: Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid). Een deskundig ecooloog kan bepalen welke vervolgstappen dienen te worden genomen om overtreding van de wet Natuurbescherming te voorkomen.
16. Bij wijzigingen van de werkwijze, de begrenzing van het projectgebied of planning dient contact op te worden genomen met een deskundig ecooloog. In overleg dient te worden bepaald of andere maatregelen nodig zijn. Eventueel kan gemotiveerd worden afgeweken van het ecologisch werkprotocol, mits dit geen negatieve invloed heeft op de te beschermen elementen. Een dergelijke afwijking dient schriftelijk te worden vastgelegd.

3. ORGANISATIE ECOLOGISCHE BEGELEIDING

In dit hoofdstuk is opgenomen op welke momenten ecologische begeleiding noodzakelijk is en welke gegevens dienen te worden vastgelegd in het kader van een omgekeerde bewijslast. Met behulp van deze gegevens kan worden aangetoond dat de werkzaamheden zijn uitgevoerd onder ecologische begeleiding.

3.1 PLANNING ECOLOGISCHE BEGELEIDING

In tabel 4 zijn de kritische momenten gedurende de werkzaamheden opgenomen waarbij minimaal ecologische begeleiding noodzakelijk is. Hierbij is de planning zoals opgenomen in § 1.5 als uitgangspunt gehanteerd.

Tabel 4: Planning kritische momenten ecologische begeleiding op basis van planning in § 1.5.

Periode	Werkzaamheid uitvoerder	Maatregel	Ecologische begeleiding
Half februari 2021 t/m eind september 2021 (en mogelijk langer)	Geen werkzaamheden uitvoeren ter plaatse van volkstuinencomplex de Schoffel.	2 en 3	Uitvoeren soortgerichte onderzoeken ter plaatse van volkstuinencomplex de Schoffel. (hierna kunnen vervolgstappen voor dit gebied bepaald worden).
Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden	Voorkomen van ontstaan van geschikte mogelijkheden voor algemene broedvogels en oeverwaluilen (categorie 5) in het gehele projectgebied.	4 t/m 7	Het regelmatig (wekelijks) uitvoeren van broedvogelinspecties en adviseren van maatregelen m.b.t. het voorkomen van verstoring van broedvogels.
Gedurende de uitvoering van de werkzaamheden	Bij dempen of droogzetten van watergangen.	8, 9 en 10	Leveren van ecologische begeleiding in de vorm van het afvissen van watergangen.
Tijdens werkzaamheden	Rekening houden met de zorgplicht	11 t/m 14	Leveren van advies en ecologische begeleiding waar noodzakelijk
Gedurende uitvoering van de werkzaamheden	Sloop- en herontwikkelingswerkzaamheden	15 en 16	Indien noodzakelijk

Indien de planning wordt gewijzigd dient volgens maatregel 13 contact opgenomen te worden met een deskundig ecooloog. In overleg met een deskundig ecooloog kan worden bepaald of andere maatregelen nodig zijn.

Geadviseerd wordt om minimaal 1 keer per maand contact op te nemen met de deskundig ecooloog om de planning en werkzaamheden door te nemen en af te stemmen of begeleiding nodig is.

3.2 RAPPORTAGE ECOLOGISCHE BEGELEIDING

In het kader van omgekeerde bewijslast wordt geadviseerd om een rapportage op te stellen van de uitgevoerde ecologische begeleiding. Hiermee kan aan het bevoegd gezag kenbaar worden gemaakt dat de werkzaamheden zijn uitgevoerd onder ecologische begeleiding.

In de rapportage worden de volgende onderdelen opgenomen:

- Algemene beschrijving van de werkzaamheden en planning.
- Logboek van de uitgevoerde ecologische begeleiding.
- Bevindingen van de deskundig ecooloog.
- Eventuele aanbevelingen en adviezen.

3.3 GEGEVENS BETROKKEN ORGANISATIES

De volgende organisaties zijn betrokken bij het project.

Tabel 5: Betrokken organisaties

Instantie	Betrokkenheid
Provincie Zuid-Holland Uitvoerende instantie wet Natuurbescherming: Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) Postbus 14060 2501 GB DEN HAAG Telefoon: 070 - 2189902 Handhaving: Omgevingsdienst Zuid-Holland-zuid Postbus 550 3300 AN Dordrecht Telefoon: 078 770 85 85	Bevoegd gezag Wet natuurbescherming
Programmabureau RijswijkBuiten Dhr. R. Chotoe Van Rijnweg 1d Postbus 5305 2280 HH Rijswijk E-mail: rchotoe@rijswijk.nl	Opdrachtgever
VanderHelm Milieubeheer B.V. Contactpersoon: Dhr. J. van Bussel Nobelsingel 2 2652 XA BERKEL EN RODENRIJS Telefoon: 010 - 2492460 E-mail: j.vanbussel@vdhelm.nl	Ecologische begeleiding

REFERENTIES

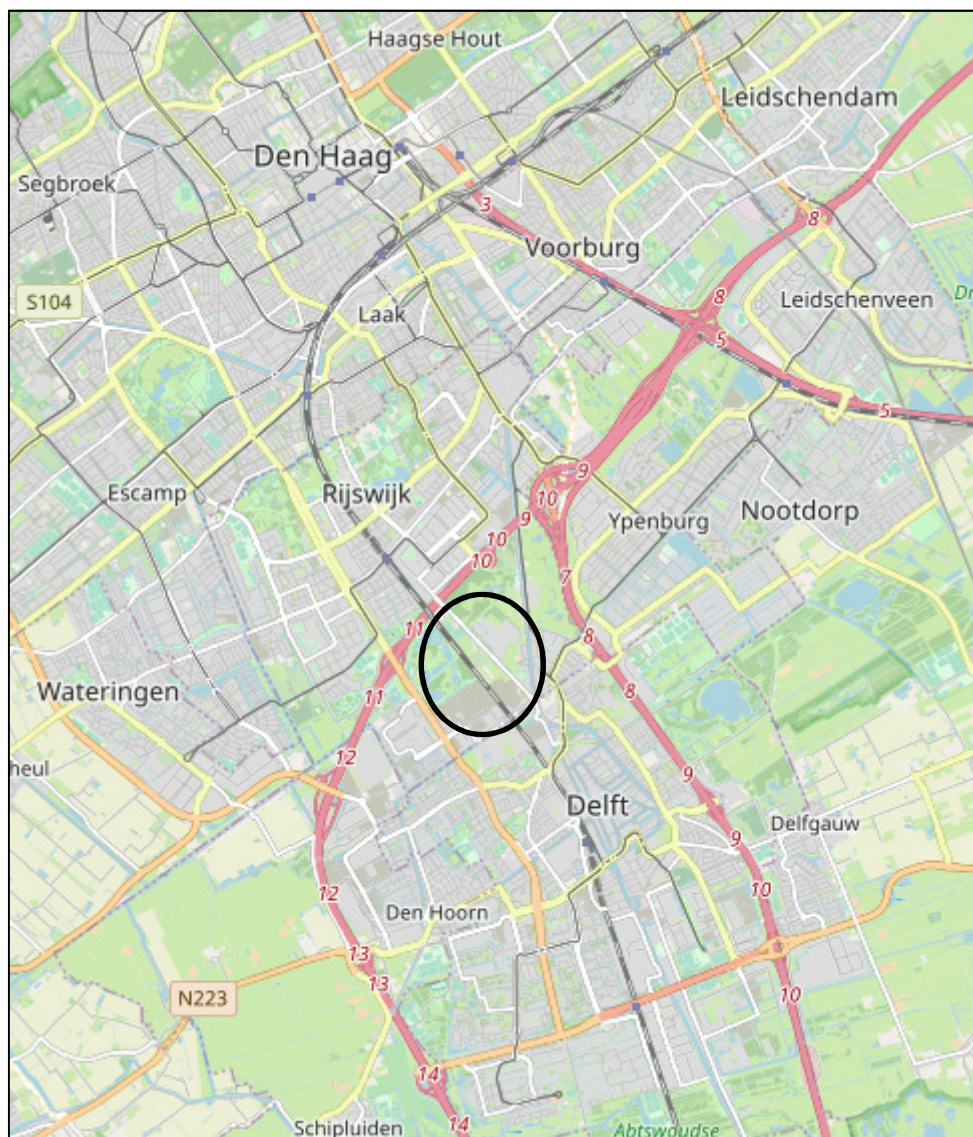
VanderHelm Milieubeheer B.V., *ecologische quickscan Pasgeld Rijswijk*, kenmerk: 20170361, d.d. 07-12-2017

VanderHelm Milieubeheer B.V., *ecologisch soortgericht onderzoek Pasgeld Rijswijk*, kenmerk: 20170361, d.d. 07-12-2017)

VanderHelm Milieubeheer B.V., *actualisatie ecologische quickscan Pasgeld Rijswijk*, kenmerk: RYRY20201272, d.d. 11-12-2020

BIJLAGE 1. REGIONALE SITUATIEKAART

○ = PROJECTGEBIED

BIJLAGE 2. WETTELIJKE EN BESTUURLIJKE KADERS NATUURBESCHERMING

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. Onder de Wet natuurbescherming valt de bescherming van enerzijds in het wild levende dieren (fauna) en planten (flora) en anderzijds de gebiedsbescherming en de bescherming van houtopstanden. In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de vigerende wet- en regelgeving inzake de Wet natuurbescherming.

WET NATUURBESCHERMING (01-01-2017)

De Wet natuurbescherming is een samenkomen van drie voormalige natuurwetten: De Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet. Onder de Wet natuurbescherming valt nu de soortenbescherming en de gebiedsbescherming.

SOORTENBESCHERMING (FLORA EN FAUNA)

De Wet natuurbescherming beschermd kwetsbare en zeldzame flora en fauna. De wet geldt daar waar beschermde soorten voorkomen. De beschermde soorten zijn onderverdeeld in Europees- en nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Afhankelijk van de beschermde status van een soort dient bij de aantasting van exemplaren of nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Belangrijk voor de toekenning hiervan is de status, maar ook of de duurzame instandhouding van de populatie wel of niet in het geding is. Indien geen verbodsbepalingen worden overtreden kan mogelijk worden volstaan met een mitigatieplan.

Europees beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn en vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.

Soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn

Voor deze soorten dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, dwingende redenen van groot openbaar belang of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn

Voor vogels dienen in het geval van ruimtelijke ontwikkeling mitigerende maatregelen opgesteld te worden die ervoor zorgen dat de functionaliteit van de nesten en rustplaatsen gegarandeerd wordt. Tevens kunnen werkzaamheden, onder voorwaarden, worden uitgevoerd volgens een goedgekeurde gedragscode. Wanneer dit niet mogelijk is kan, indien de volgende belangen aan de orde zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer of volksgezondheid of openbare veiligheid, een ontheffing aangevraagd worden.

Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

Deze soorten betreffen in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij de Wet natuurbescherming.

Vrijstelling

Middels een vrijstellingsregeling kan in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling vrijstelling verleend worden voor nationaal beschermde dier- en plantensoorten. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze soorten blijft wel de algemene zorgplicht van kracht. Per provincie wordt een vrijstellingslijst opgesteld. Elke provincie kan ervoor kiezen om verschillende soorten vrij te stellen. Per project zal gekeken moeten worden welke dier- en plantensoorten in de betreffende provincie zijn vrijgesteld. Voor soorten die niet zijn vrijgesteld dient gewerkt te worden volgens een goedgekeurde gedragscode, of dient bij de aantasting van exemplaren nesten, voortplantings- of rustplaatsen van deze soort bij activiteiten die de verbodsbepalingen overtreden, een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

VERBODEN HANDELINGEN

Naast de zorgplicht zijn een aantal verboden handelingen opgenomen. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5 Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10 Nationaal beschermde dier- en plantensoorten

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
 - a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
 - b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;

- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
 - d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
 - e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
 - f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
 - h. in het algemeen belang.
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Gedragscode

Voor zowel Europees als nationaal beschermde soorten geldt dat werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden volgens een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode. De betreffende gedragscode moet voor de werkzaamheden en soort(groep) geschreven en beschikbaar zijn. Dit geldt indien de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van:

- een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of –bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik, of
- een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd onder een gedragscode, mits de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten behouden blijft.

Positieve afwijzing

Als er maatregelen genomen worden om de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van zowel Europees als nationaal beschermde soorten garanderen, is een ontheffing op de Wet natuurbescherming niet noodzakelijk. Om er echter zeker van te zijn of de opgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn, kan op basis van deze maatregelen een ontheffing bij de betreffende provincie worden aangevraagd. Indien de provincie akkoord gaat met de mitigerende maatregelen en de functionaliteit van de nesten, voortplantings- of rustplaatsen van de soorten hiermee behouden blijft, wordt de ontheffingsaanvraag positief afgewezen en mogen de werkzaamheden zonder ontheffing worden uitgevoerd.

ZORGPLICHT

De zorgplicht valt onder zowel de soortenbescherming (dier- en plantensoorten) als gebiedsbescherming. Onderstaand worden de maatregelen met betrekking tot zorgvuldig handelen weergegeven, zoals opgenomen artikel 1.11 en artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.
3. Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Artikel 3.31, lid 3, van de Wet natuurbescherming

3. Van zorgvuldig handelen is in elk geval sprake, indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
- a. er worden slechts handelingen verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de soorten, bedoeld in het tweede lid, en
 - b. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op dieren wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat:
 - i. dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden gedood;
 - ii. nesten van vogels worden vernield, beschadigd of weggenomen, rustplaatsen van vogels worden vernield of beschadigd, dan wel voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de in artikel 3.5, eerste lid, of artikel 3.10, eerste lid, bedoelde dieren worden beschadigd of vernield, en
 - iii. eieren van dieren als bedoeld in artikel 3.1, 3.5, eerste lid, of 3.10, eerste lid, worden vernield, of
 - c. ingeval handelingen worden verricht die invloed hebben op planten van soorten als bedoeld in artikel 3.5, vijfde lid, of 3.10, eerste lid, wordt voorafgaand aan en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen dat deze planten worden geplukt, afgesneden, onttorteld of vernield.

GBIEDSBESCHERMING

Onder de gebiedsbescherming vallen de Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, Beschermde Natuurmonumenten, gebieden ter uitvoering van verdragen en andere internationale verplichtingen (zoals wetlands) en houtopstanden.

NATURA2000

Natura 2000-gebieden zijn gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. Voor elk Natura 2000-gebied wordt door de betreffende provincie een beheerplan opgesteld, waarin de nodige instandhoudingsmaatregelen zijn opgenomen.

Artikel 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming stelt over Natura 2000-gebieden het volgende: *'Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.'*

De toetsing betreft het vaststellen of het projectgebied in of in de omgeving van een beschermd natuurgebied gelegen is en of er sprake is van een negatief effect op de beschermde natuurwaarden. Als dit niet het geval is dan is verder onderzoek niet nodig. Indien er wel sprake is van een effect op beschermde natuurwaarden is een aanvullende toetsing noodzakelijk, waarbij wordt vastgesteld in hoeverre er sprake is van een negatief effect.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het beschermingsregime voor gebieden die vallen onder het NNN vloeit voort uit het Natuurbeleidsplan uit 1991 en de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. Het is in de Nota Ruimte op nationaal niveau en vervolgens door de provincies op provinciaal niveau nader uitgewerkt. Bescherming van deze gebieden is op planologische basis en er wordt van uitgegaan van het "Nee, tenzij"-regime en compensatiebeginsel. Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in het NNN het "nee, tenzij"-regime. Indien een voorgenomen ingreep de "nee, tenzij"-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het "nee, tenzij"-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Houtopstanden

Onder de Wet natuurbescherming (houtopstanden) vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd.

Wanneer voor het uitvoeren van werkzaamheden houtopstanden zoals hierboven beschreven gekapt moeten worden geldt een meldings- en herplantplicht. De kapmelding is geen kapvergunning. In sommige gemeenten is een kapvergunning vereist, die door de gemeente wordt afgegeven. Voordat gekapt wordt, is het raadzaam bij de gemeente na te vragen of een vergunning vereist is. Als dat zo is, moet die apart worden aangevraagd. Gemeenten leggen in de bomenverordening vast welke bomen zonder vergunning mogen worden gekapt en voor welke bomen een meldings- of vergunningsplicht geldt. Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt, moet het worden herplant. Deze termijn van drie jaar geldt ook als het bos door een calamiteit (brand, storm, ziekten of plagen) verloren gaat. Na drie jaar moet er een geslaagde herbebossing zijn uitgevoerd. Een herbeplanting die niet goed is aangeslagen moet, binnen 3 jaar na kap, worden ingeboet.

In de Wet natuurbescherming zijn verboden handelingen ten aanzien van houtopstanden opgenomen in artikel 4.2. Deze worden hieronder weergegeven.

Artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
 - a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt;
 - b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
 - c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.
3. Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

De meldings- en herplantplicht is niet van toepassing:

- indien houtopstanden worden geveld ter uitvoering van instandhoudingsmaatregelen of ten behoeve van Natura 2000-gebieden;
- voor het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in en aantoonbaar wordt gerealiseerd overeenkomstig een door Onze Minister goedgekeurde gedragscode.

In uitzonderingsgevallen kan een kapverbod worden opgelegd als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg nooit. Er moet sprake zijn van opstanden of lanen van een uitzonderlijke natuurwaarde of landschappelijke waarde.

